

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **Ing. P. Ď.**, bytom H., proti žalovanému: **Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody**, Floriánska 18, Košice, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 958646/1-2010 zo dňa 1. februára 2010, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach, č. k. 6S/5394/2010 -42 - zo dňa 27. januára 2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach, č. k. 6S/5394/2010 -42 - zo dňa 27. januára 2011 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Košiciach, uznesením č. k. 6S/5394/2010 -42 zo dňa 27.1.2011, nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov a nevyhovel žiadosti žalobcu o ustanovenie zástupcu z radov advokátov. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, že v rámci prešetrovania majetkových pomerov žalobcu, krajský súd z vyžiadaných daňových priznaní za roky 2008 a 2009 obchodných spoločností, v ktorých je žalobca spoločník a konateľ, vyplýva istý ekonomický výsledok podnikania, avšak skonštatoval, že pre rozhodovanie o oslobodení nie je rozhodujúci momentálny stav finančných a majetkových aktivít alebo pasív žiadateľa. Uviedol, že momentálna nepriaznivá finančná situácia žalobcu je dôsledkom skutočností, ktorých pôvod je v podnikaní a s podnikaním nevyhnutne súvisia, nakoľko pre každú podnikateľskú činnosť je totiž typické, že so sebou nesie aj riziko neúspechu, ktoré nemožno prenášať na štát. Žalobca taktiež podľa názoru súdu nepreukázal, že sa do ťaživej situácie dostal v dôsledku nepredvídateľných okolností, ktoré nemajú pôvod v podnikaní a vyhodnotil, že súdny poplatok vo výške 66 EUR nie je tak vysoký, aby ho žalobca nebol schopný zaplatiť. Záverom krajský súd uviedol, že žalobca v konaní nepreukázal, že mu jeho majetkové pomery

neumožňovali poplatok zaplatiť, a preto súd žalobcovej žiadosti nevyhovel. Krajský súd zároveň dospel k záveru, že v predmetnej veci nie je dané ani splnenie podmienky, aby v prípade žalobcu nešlo o svojvoľné resp. bezúspešné uplatňovanie a bránenie práva, nakoľko sa žalobca domáha preskúmania rozhodnutia vo veci uloženia disciplinárneho trestu počas výkonu trestu odňatia slobody (z ktorého bol žalobca už medzičasom prepustený). Súd taktiež vyhodnotil, že žalobca nespĺňa jeden z predpokladov na ustanovenie zástupcu z radov advokátov, keďže súd žalobcu od platenia súdnych poplatkov neoslobodil.

Proti uzneseniu krajského súdu podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca, ktoré odôvodnil tým, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a taktiež, že rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Uviedol, že nie je spoločníkom a konateľom v spoločnostiach Q. s.r.o. a Z. s.r.o., v ktorých vystupuje zrejme menovec. Taktiež zdôraznil, že jeho momentálna nepriaznivá finančná situácia má naopak pôvod mimo podnikania a s podnikaním vôbec nesúvisí. Mal za to, že rozhodujúcou skutočnosťou pre posudzovanie oslobodenia od súdnych poplatkov sú osobné, majetkové a zárobné pomery účastníka, fyzickej či právnickej osoby nezávisle od toho, či ich pôvod je alebo nie je v podnikaní, alebo mimo neho. Okrem toho podľa jeho názoru, súd pochybil, ak zamieňa podnikateľskú činnosť spoločnosti s účasťou **žalobcu ako fyzickej osoby, ktorá je účastníkom tohto konania a ktorá nevyvíja žiadnu podnikateľskú činnosť**. Naopak žalobca je s účinnosťou od 1.8.2010 **evidovaný ako uchádzač o zamestnanie, je mu priznané postavenie osoby v hmotnej núdzi a je poberateľom dávky a príspevkov, jeho mesačný príjem je 118,30 EUR, ktorý je menší ako 1,4 násobok sumy životného minima**. Taktiež považuje napadnuté rozhodnutie za nezákonné z dôvodu, že súd sa v konaní nevysporiadal žiadnym spôsobom s právnym názorom žalobcu opierajúc sa o ustanovenia zákona o poskytovaní právnej pomoci. Vzhľadom na uvedené žiadal, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu zrušil a vrátil vec súdu prvého stupňa na nové konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (ust. § 10 ods. 2 O.s.p. s použitím § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) pristúpil k preskúmaniu napadnutého uznesenia z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 O.s.p. s použitím § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) postupom bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 214 O.s.p. v spojení s ust. § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Podľa ust. § 5 ods. 1 písm. a) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch, poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania

a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa ust. § 138 ods. 1 O.s.p. na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Vo všeobecnosti treba uviesť, že občiansky súdny poriadok vo svojich ustanoveniach pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov ako i možnosť účastníka konania požiadať o ustanovenie zástupcu z radov advokátov. Predpokladmi, aby sa vôbec súd takouto žiadosťou zaoberal je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, pomery účastníka to odôvodňujú a nesmie ísť o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. V súvislosti so skúmaním splnenia podmienok berie súd na zreteľ nielen majetkové, zárobné, a osobné pomery žiadateľa ale i celkové pomery účastníka ako i charakter sporu a výšku súdneho poplatku. Pri posudzovaní pomerov účastníka súd neskúma iba jeho zárobné a majetkové pomery ale aj osobné.

Odvolací súd ohľadne žiadosti žalobcu považuje za potrebné uviesť, že povinnosťou súdu rozhodujúceho o návrhu účastníka konania podľa § 138 ods. 1 O.s.p. je primárne **skúmať objektívnu neschopnosť účastníka zaplatiť súdny poplatok** a nie skúmať na základe akých skutočností táto neschopnosť nastala. V opačnom prípade by totiž mali prístup k súdu len nepodnikatelia a solventné podnikateľské subjekty, čo by odporovalo základným princípom materiálneho právneho štátu. Pokiaľ teda objektívna neschopnosť účastníka zaplatiť súdny poplatok existuje, môže súd dospieť k záveru o nepriznaní oslobodenia len v prípade, že ide o svojvoľné či zrejme bezúspešné uplatňovanie práva, čo je tiež potrebné náležite odôvodniť.

Z obsahu odvolania žalobcu je zrejmé, že v rámci odvolania namietal predovšetkým dve skutočnosti, a síce, že

- pre účely oslobodenia súdneho poplatku bol posudzovaný ako spoločník podnikateľského subjektu, pričom v predmetnej veci vystupuje v procesnom postavení fyzickej osoby nevyvíjajúcej žiadnu podnikateľskú činnosť,
- súd sa v konaní nevysporiadal žiadnym spôsobom s momentálnym stavom žalobcu, ktorý je od 1.8.2010 evidovaný ako uchádzač

o zamestnanie, je mu priznané postavenie osoby v hmotnej núdzi a je poberateľom dávky a príspevkov, jeho mesačný príjem je 118,30 EUR, ktorý je menší ako 1,4 násobok sumy životného minima.

Senát Najvyššieho súdu SR po dôslednom oboznámení sa s podkladmi súdneho spisu dospel k záveru, že uvedené námietky žalobcu sú opodstatnené, pretože z horeuvedených hľadísk jeho žiadosť posudzovaná nebola.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní bude povinnosťou krajského súdu postupovať vo vyššie naznačenom smere a o žiadosti žalobcu opätovne rozhodnúť, pričom je potrebné vysporiadať sa so žiadosťou žalobcu zo všetkých ním namietaných hľadísk a svoje rozhodnutie aj náležite odôvodniť.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, dňa 31. mája 2011

JUDr. Jozef Hargaš, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:
P. Szimeth